

Izbeja, izvršeni ponedeljek, vnek dan s jutraj. Uredništvo: ulica ... Prvaštica ... Askliega št. 20, I. nadstropje. Dopolni naj se ...

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov ...

Pot zdravljenja

Budimpeštansko madžarsko glasilo «Vilag» je objavilo te dni članek pod naslovom «Masarykovo pismo». Članek razpravlja o pismu, ki ga je srbska vlada tik pred izbruhom vojne s Srbijo pisala Windischgratzu in v katerem je ponudila možnost prijateljskega sodelovanja z Avstro-Ogrsko. To ponudbo pa je tedanja avstro-ogrška vlada odbila v svoji slepoti, v svoji zakrknjenosti in svojem slepem sovraštvu proti Srbiji in jugoslovensku sploh.

Masaryk je uverjen, da londonska konferenca prinese zaželjeni mir. To je: likvidacija velikega spora med Francijo in Nemčijo. Kakor kažejo vsa znamenja, se uverenje Masarykovo uresniči. Dosežen je sporazum glede plačevanja reparacij in roka, v katerem naj francoske čete izpraznijo Porurje. Nadebudni znak je tudi v proslavi petletnice ustave nemške republike, takomimenovane weimarske ustave, ker je bila v mestu Weimar sklenjena in sprejeta. Se pred par meseci se je zdelo, da je obstanek republike resno ogrožen od dveh strani. Od ene strani je pritiskalo komunistično gibanje, ki dobiva ukaze in bogate podpore od tretje internacionale.

Druga stran, od katere je grozila obstanku republike resna nevarnost, so bile agitacije, spremljane od številnih političnih umorstev, mogočnih struj, ki si želijo vzpostaviti monarhijo in hohenzollernske dinastije. Ta monarhistična propaganda ima močno zaslonbo v vojaških krogih, zlasti v bivših generalih in pa v aristokratskih «junkerkih», ki kar ne morejo pozabiti tistih lepih časov, ko so bili oni v Nemčiji nekak višja bitja na soncu hohenzollernske dinastije. Ti elementi niso delali svoje propagande morda tajno in prikrito, marveč povsem odkrito. Očitno so zasramovali republiko in njene ustanove, slavili Viljemovo vladavino in si postavljali na čelo prav tiste generale in admiralov — Ludendorff, Tirpitz —, ki so s svojim vojaškim besnilom upropastili Nemčijo. Nerazodnje mase so verjele komunističnemu evangelijski in propagandistom za vzpostavilo Viljemovo monarhijo. Veliko silo je imela ta dvostranska propaganda, naperjena proti nemški republiki, tudi v bedi in gospodarskem propadanju vsled francosko-nemške krize.

Impozantna proslava petletnice weimarske ustave, fundamenta sedanji republikanski vladavini, po vsej Nemčiji pa je znak, da so se ljudem začele odpirati oči, da prihaja spoznanje, da so se duhovno začeli pomirjati in da se zopet jačijo in konsolidirajo vrste, ki hočejo braniti sedanjo republiko: da se torej vračata zaupanje in vera v obstanek republike. In opravičeno se nam zdijo pričakovanja, da bo tudi sporazum, dosežen v Londonu, izdatno pospeševal ta proces zdravljenja in konsolidacije republike.

Pomembno so tudi izjave Masaryka o sedanji Madžarski. Priznava, da je ta dežela v vojni največ trpela. Pravi pa, da bo vnanje posojilo sicer pospeševalo nje vzpostavilo, da pa se ne sme vsega pričakovati od tega posojila. Le koncentrirano in skupno delo, ki sloni na moralnih, gospodarskih, duševnih in političnih silah pomaže vsaki državi do nadaljnjega procvata! Ne le gospodarsko, ampak tudi duhovno zdravljenje je potrebno!

nica je, da niti praktične odredbe, bilo tudi najstrožje, niti ne morebitne naklonive gospodarske narave ne dovoljajo do ozdravljenja nepovoljnega razpoloženja, marveč je potrebno tudi duhovno zdravljenje. Duhove je treba pomiriti s tem, da zadobijo zopet vero in zaupanje! Ne zadržuje samo vnanje učinkovanje, marveč mora zdravljenje poseči tudi v notranjost človeka, v njegovo duševno razpoloženje. V duši je bolj radi tolikih krivic. Ta rana

Ogled Matteottijevega trupla

Pretrseljive podrobnosti o pokopu

RIM, 18. Klic «Matteottijevo truplo so našli» se je raznesel v soboto kakor blisk po vsem mestu. Javnost je nenadoma pozabila na druga vprašanja, časopisje je pričelo zopet polniti dolge kolone o Matteottiju kakor ob priliki umora. S posebnim zadoščanjem so prinesli to vest vladni listi, češ da je z odkritjem trupla padla tudi obtožba opozicije, da je bila vlada, oziroma policija soudeležena pri odstranitvi Matteottijevega trupla. Znano je namreč, da so nekateri listi takoj po umoru razširili vest, da je policija našla truplo v gozdu Macchia Grossa ter ga dala skrivaj odpeljati v bolnišnico S. Giacomo, kakor da je truplo izginilo. Vse to da je policija storila, da bi se preprečile demonstracije, ki bi nastale, ako bi se truplo našlo v prvih dneh, ko je bila vsa javnost še pod vtisom vesti o ugrabljenju in vsled tega še silno razburjena. Vladi prijazni listi z zadoščanjem ugotavljajo, da tvorijo okolnosti, v katerih je bil Matteotti zokopan, neizpodbiten dokaz, da so vse domneve opozicije glede udeležbe policije pri odstranitvi Matteottijevega trupla neutemeljene.

Da je najdeno truplo res Matteottijevo, je ugotovil ogled, ki se je vršil danes ob 10. uri na pokopališču v vasi Riano; kraj Riano leži 2 km daleč od gozda Quartarella, kjer je bil zokopan Matteotti. Nekaj po 10. uri so se pripeljali v avtomobilu v Riano comm. Del Giudice in Tancredi v spremstvu zdravnika Mazzanija in tajnika. Nekoliko pozneje so prispeli odvorniki, ki branijo zločince. Nato je privozil v Riano avtomobil, v katerem so sedeli Matteottijeva svaka Steiner in Wronowsky ter sobarica. Vsi so se podali na pokopališče peš, ker leži na griču. Pozneje so se prispeli do pokopališča socialistični poslanci on. Turati, Gonzales, Baldesi, Bocconi, Treves in Tonello. Toda na pokopališču so smeli samo on. Turati, Bocconi, Gonzales in Tonello.

Ko so karabinerji prejeli nalog, naj odprejo mrtvašnico in prinesejo iz nje krsto, v kateri so bili zbrani zadnji ostanki Matteottija, je nastala prava grobna tišina. Karabinerji so postavili rakev pred mizo prevlečeno s cinkom. Nato je bila odprta rakev. Zdravniki so izvlekli iz rakev posamezne kosti ter jih položili na mizo in sestavili tako popolno okostje. Komisija je nato ugotovila, da je izkapano okostje pripadalo v resnici Matteottijevemu telesu. Kot glavni dokaz je komisija navedla dejstvo, da ima okostje vdolan en zlat zob ter eden v zlato oblečen. Poslanec in Matteottijev prijatelj on. Tonello je namreč izjavil, da je pred kratkim spremljal Matteottija k zobozdravniku v Rimu v ul. Buoncompagni, št. 41. Imena dotičnega zdravnika pa se on. Tonello ne spominja več. Policija je ugotovila, da je bil oni zobozdravnik g. Duca, katerega je preiskovalni sodnik tudi pozval na pokopališče v Riano. Duca je spoznal zobe za prave, t. j. za one, ki jih je pred kratkim postavil Matteottiju. Po ogledu je bilo okostje zopet položeno v krsto, ki je bila prenešana zopet v kapelo.

Ostanki Matteottijevega telesa
Jama, v kateri so bili zokapani zemski ostanki, je zastražena po karabinerjih, ki ne pustijo nikogar zraven; tudi časnika, ki je zabranjen dostop. Preko jame je nametano vejevje. V bližini jame se nadaljujejo preiskave. Preiskovanja se udeležujejo tudi časnika. Preiskave so imele že nekaj poveljnih uspehov. V bližini so namreč našli krvav robec. Zdi se, da se je kdo izmed razbojnikov obrisal krvave roke, ki si jih je onesažil, ko je tlačil nesrečno žrtev v grob, ki je bil na nekaterih krajih (kjer je počivala glava) komaj 15

Burne demonstracije v Neapolju

2 mrtva in 6 ranjenih

NEAPOLJ, 18. V nedeljo ves dan so se vršile po Neapolju burne demonstracije. V nekaterih delih mesta je prišlo do hudih spopadov med fašisti in pripadniki opozicijske stranke. Bila sta dva mrtva in en mladenič in en starček. Poleg tega je bilo 6 ranjenih. Fašisti so napadali uredništva listov «Mondo» in «Mattino» s kamenjem. Arretirana sta bila dva komunistična voditelja, a sta bila pozneje zopet izpuščena.

POLET NA SEVERNI TEČAJ.
RIM, 18. Zrakoplovski komisariat je prejel brzobjavo, v kateri sporoča letalec Locatelli, da je srečno dospel dne 17. t. m. na islandske otoke. Nadalje pravi, da so motorji dobro delovali in da upa priti še isti dan v Riezjadik.

naj se začeli po poti, ki jo priporoča Masaryk v svojem razgovoru z madžarskim novinarjem. Pot demokracije vodi do ozdravljenja. Poim demokracije pa pomeni: pravico, enakost, spoštovanje in svobodo. Da se ta vzvišena načela uveljavijo tudi pri nas, je potrebno najprej, da se hitro in do korena popravi, kar se je zgodilo doslej krivičnega in nasprotnega načelom demokracije in kar je globoko ranilo dušo našega ljudstva!

Zagrebski dogodki pred ministrskim svetom

Napad hrvatskih Sokolov na člane Jugoslovenskega Sokolskega Saveza

Vlada odredila strogo preiskavo — Vlada ne poda ostavke

ZAGREB, 18. (Izv.) V soboto je nameraval prirediti zagrebski Sokol javno telovadbo v predmestju. Na Wilsonovem trgu se je zbralo tem povodom pred zgradbo Hrvatskega Sokola kakih 600 mladih ljudi, ki so hoteli skupno s Sokoli na telovadišče. V bližini se nahaja obrtna šola, kjer so bili nastanjeni Sokoli Jugoslovenskega Sokolskega Saveza. Ko so se hrvatski Sokoli približali obrtni šoli, so začeli izživati jugoslovenske Sokole z raznimi žaljkami. Sledil je prepir, ki se je kmalu razvil v pretep. Policija in orožništvo sta morali posredovati. Teško ranjene so bile štiri osebe in kakih 20 jih je bilo lažje ranjenih. Vsled teh dogodkov je dala policija zvečer zapreti vse kavarne ter prepovedala vsako zbiranje po ulicah.

BEOGRAD, 18. (Izv.) Danes predpoldne ob 9. uri je imel ministrski predsednik Davidović daljše posvetovanje z ministrom za notranje stvari Nastasom Petrovičem in ministrom za javna dela Pečićem. Razpravljalo se je največ o zagrebskih dogodkih. Po koncu teh posvetovanj je pričela plenarna seja ministrskega sveta. Minister Pečić je poročal kot očividec o zagrebskih dogodkih, a minister za notranje stvari je poročal o poročilih, ki jih je prejel od referentov svojega področja.

Kar se tiče zagrebskega incidenta, izgleda, da so ga izzvali Hanaovci (Hrvatska nacionalna omladina) in frankovci. Vlada je sklenila odrediti najstrožje mere. V Zagreb je odšla posebna komisija, ki bo zavezno preiskala. V uradnem poročilu, ki je bilo izdano o seji, je rečeno, da je vlada odobrila kredit za zgradbo Strossmayerjevega spomenika.

Minister za zunanje stvari je poročal o vprašanju razmejitev med Jugoslavijo in Italijo. Izjavil je, da obstoje do sedaj še navodila prejšnjega ministra za zunanje stvari. Nadalje je poročal minister Marinčević o navodilih, ki jih je dal jugoslovenskim zastopnikom v komisiji za sklenitev konsularnih dogovorov z Italijo.

Na seji vlade se je končno dosegel tudi sporazum glede imenovanja dvanajst velikih županov, in sicer v enem delu Bosne in Hercegovine, v enem delu Južne Srbije in v enem delu predvojne Srbije. O imenih teh velikih županov ni še ničesar znane.

Po zaključku londonske konference

Spolšno zadoščanje v angleških političnih krogih — Nasprotovanja francoskih nacionalistov

LONDON, 18. Zadoščanje radi ugodnega izida konference je splošno ne le med delegati, ampak tudi v vseh tukajšnjih političnih krogih. S tem, da je konferenca razpršila črne oblake, ki so zakrivali francosko-nemški horizont, je izvršila pravo delo mira. On. De Stefani, načelnik italijanske delegacije, se je v svojem govoru na zaključni seji konference zelo nazorno izrazil o novem položaju.

«Italijanska delegacija — je izjavil De Stefani — izraža svoje zadoščanje radi sklepov, sprejetih na tej pomembni konferenci. Soglašam z željo konferenčnega predsednika za nadaljnje sodelovanje med državami, ki naj prinese v doglednem času pravično in miroljubno rešitev mednarodnih problemov. Želim le dostaviti, da so razpoloženje narodov in njihovo medsebojno pronicanje, ki se izvršuje potom svobodnega prometa med državo in državo, prvi pogoj in najboljši temelj za miroljubno ureditev vprašanj, ki se tičejo medsebojnega sožitja. Treba je tedaj, da gledamo preko dovršenih nalog in da sodelujemo v mejah možnosti za ustvaritev teh pogojev, ki bodo odvrnili vsako udejstvovanje škodljivih duševnih in gospodarskih pritiskov. Delo za splošno obnovo naj se razvije s pomočjo posameznih narodov. Zahvaljujem se predsedniku te konference, ki se je zares žrtvoval za današnje uspehe, kakor moramo biti hvaležni tudi onim, ki so znali spraviti v sklad svoje čustvovanje z višjimi potrebami mirnih in plodonosnih meddržavnih odnošajev.»

De Stefanjev govor so vse delegacije odobravale, kakor so ploskale tudi govornice MacDonalda, Herriota, Marxa in vseh drugih delegatov.

Francoski ministrski predsednik Herriot se je v svojem govoru najprej zahvalil angleški vladi za prisrčno gostoljubnost ter MacDonaldu za izkazano potrpežljivost in dobrohotnost. In je nato dostavil: «Niso še rešeni vsi problemi, ki izhajajo iz vojne; pač se svita že za gorami in upam, da bomo kmalu v polnem svitu dneva.»

Herriot je zatrdil, da bo Francija, ki je mnogo trpela in ki zahteva samo priznanje svojih pravic, rade volje sodelovala pri delu, katerega začetek se sedaj naznanja. Francija — je zaključil govornik — si čestita, da je bil sprejet njen predlog za razsodišče, ki se bo moralo posplošiti ter tako postaviti na mesto krubeke vojnega režima režim prava in pogodbe.

Tudi kancelar Marx je priznal, da je vse delo konference nosilo v sebi značaj visokega smisla za resnost in željo po miru.

Resno svarilo Radiću

BEOGRAD, 18. Včerajšnje zemljoradniške «Novosti» prinašajo članek pod naslovom «Pazite, gospod Radić», ki pravi, da so usoda ali razne okolnosti napravile iz Stjepana Radića političnega voditelja hrvatskega naroda. Nekateri trdijo odkrito, drugi zopet zlobno, da hrvatski narod, ki je dal Strossmayerja in Starčevića, ni zaslužil, da ima za svojega šefa človeka intelektualnih in moralnih kakovosti Stjepana Radića. Da se pa da ta pojav psihološko razlagati, ako se vzame v poštev mentaliteta hrvatskega plemena. Zato sta delala razne poskuse že pokojni Stojan Protić in sedaj Ljuba Davidović, da prideta Radiću v okom.

«Bodisi kakorkoli — nadaljujejo «Novosti» — naj nam bo prijeto ali neprijetno, primorani smo ugotoviti, da je ključni položaja danes v Zagrebu. Radić nosi danes usodepolno odgovornost pred svojim narodom, svojo vestjo in zgodovino. Mi smo storili vse, da odstranimo ovire. Ako ima Stjepan Radić v sebi lastnosti pravega voditelja, bo brez kolebanja ubral edino pravo pot. Ako ne bo šel po tej poti brez ugovorov, potem v resnici ne bi bil vreden velikih svetinj hrvatskih generacij. Danes je vrgel Radić svoj narod v vrtinec viharja, ki bo nas vse stal mnoge dragocene žrtve.»

Mi tu v Beogradu smo bili prvi, ki smo priznali svoj greh in smo pokazali pripravljenost, da ga popravimo. Danes ne zahtevamo od Radića nič drugega, kakor da nam pride nasproti z istimi čustvi. Sicer, g. Radić, morate biti pripravljene, da nastopite pot, ki jo je šel Matija Gubec, hrvatski kmetijski kralj, ako hočete napraviti poskus, da postanete predsednik hrvatske republike. Mi ne grozimo kakor drugi. Toda mi menimo, da smo zadeli pravo misel poštenih in odkritosrčnih rodoljubov, ako pravimo javno: Pazite g. Radić!»

Sklenjene dogovore vsebujejo tri listine, ki tvorijo skupno splošni zapisnik konference. Med sejo sta dospeli brzobjavi angleškega kralja in generala Dawesa.

Offenburg in Appenweier izpraznjena

PARIZ, 18. Mesti Offenburg in Appenweier na Badenskem, ki sta bili zasedeni od Francije dne 4. februarja 1923 kot represalija proti odpravitvi mednarodnih brzobjavov Pariz-Varšava in Pariz-Praga s strani nemških oblasti, bosta izpraznjena danes v smislu sporazuma francoske in belgijske vlade. Promet omenjenih vlakov je bil vzpostavljen.

ZINOVJEV O RADICU

MOSKVA, 17. Moskovoško uradno glasilo «Izvestija» prinašajo obširen govor Zinovjeva, v katerem opisuje Radićevo delo in njegovo zavezno z rusko komunistično internacionalno. Najprej trdi Zinovjev, da so internacionalni seljaški svet, «profintern» (profesionalni internacionalni sindikat), žensko internacionalno komunistično združenje in organizacija komunistične omladine podrejeni «kominterni», to je komunistični internacionalci. Vse te organizacije pripravljajo teren za komunistično revolucijo in za vlado delavcev in seljakov. Takošnje propovedovanje komunistične revolucije bi ne bilo umestno. V tem smislu so komunisti l. 1917. napadli vlado Kerenskega in pripravili teren za boljševsko revolucijo. Enaka vloga pripada sedaj seljaški internacionali, ki se je iz oportunistične organizacije za sebno, da bi tem uspešno pripravila teren za komunistično revolucijo. V nadaljnjem svojem govoru je Zinovjev trdil, da je seljaška internacionalna mnogo pridobila v vstopom Stepana Radića in njegove seljaške stranke. Radić da je človek širokih vidikov in on bo s pomočjo hrvatskih seljakov olajšal in pospešil končno zmago komunistične internacionalne na Balkanu, ker bo Radićeva akcija preskočila iz hrvatskega seljstva na srbsko seljstvo in obšla ves Balkan.

RUSKO OBOROŽEVANJE

MOSKVA, 17. Iz vojne akademije delavsko-kmetijske armade, takozvane «Akademije rdečih maršalov» je bilo puščenih v vojaško službo 110 novih rdečih častnikov. Trocki je imel na nje nagovor, v katerem je naglašal, da pridobí armada novih 110 izvežanih, prepričanih, preizkušenih in predvsem revoluciji vdanih vojaških delavcev. Pozval jih je, da naj pridno delajo, se vzbujajo in predvsem pa naj studirajo tuje jezike. Trocki je izjavil pomenljivost: «Nihče ne ve, kako se razvije usoda Evrope v najbližjih letih. Čini vladajočih razredov so sposobni, da pripravijo evropskim narodom in celemu svetu nove krvave preizkušnje. Moramo biti pripravljene na to, da se razmere prevrnejo in obrnejo ter razvijejo do največjeje razmah. Sodrugi, učite se tujih jezikov, spopolnite se v njih, to vam pride prav.»

Novi turški poslanik v Londonu.
ANGORA, 18. Kakor zatrjujejo, nasmerava vlada imenovati za poslanika v Londonu Većin boga, dosedanjega ministra poljedelstva.

